

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutrajje izdane opoldne, večerje izdane pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta . . . . . 6 „ 60 „ 3-30
četr let . . . . . 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne ozira.

Oglasni in poslanice se računajo po peti-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prošori. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

SOČA

•Vse za omiko, svobodo in napredek!• Dr. K. Lavrič

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu dola Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

(Večerno izdanje.)

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zai.

Deželna norišnica.

II.

Jasno je sedaj, kako stoji vsa zadeva glede gradnje deželne norišnice, jasno je, da norišnica po sprejetem sistemu sredi mestnega štuma, zvižga železnic, prometa in prahu ni na pravem mestu. To pa v glavnem radi tega, ker so se Lahi, ki tvorijo tudi v tem vprašanju odločujočo večino, kakor povsodi, že s prvega početka postavili na to stališče, da mora biti zavod v Gorici.

Politika je bila takoj zamešana v to vprašanje, takoj, se predno se je začelo iskati primeren prostor za norišnico, namesto da bi se bil čul najprvo glas zdravstvene vede. Kjer se pa tako začne, tam se tudi ne more končati drugače nego se je končalo v tem vprašanju. — Politika in zdravstvena veda sta si stali v tem vprašanju nasproti, in zmagala je politika. Zato pa tudi ni bilo poleg niti jednega psihijatra; gospodje, ki so določili, kako in kje se zgradi deželna norišnica, so si ogledali sicer nekaj takih zavodov, ali „mnenje“ psihijatra so si v veliki previdnosti poiskali le pismenim potom.

Zmagala je politika, zato pa je predlog sprejet v deželnem zboru, vzletel s stališča zdravega razuma, pravi monstrum, skrpučalo, katero so znesli skupaj iz raznih „mnenj“ in kapric, kakor srcaje gnejzdo. Cel predlog nima, kakor je povdarjal dr. Tuama, nikake logične niti in vezi, marveč se razširja preveč na kondicije, kar je pa naravna posledica napačnega razvitka tega vprašanja.

Mogoče je, da se izcimi iz predloga, kateri smo objavili že v soboto, poslojje deželne norišnice tako, da bo za oko dopadljivo, da poreče ta ali oni: Pa imajo lepo deželno norišnico Goričani! ali prepričani smo že naprej, ako zaide kak psihijater v ta zavod ter ga upozna, se bo za glavo prijel, kako so mogli postaviti deželno norišnico, torej zavod, ki ima služiti v glavnem pač v zdravstvene namene, po predloženem sistemu v šum in ropot mesta. In takrat zazvenijo kakor bridka ironija besede dr. Gregorčiča Luzzatto, katere je govoril dan 11. t. m., da se mora pravi liberalce

ukloniti zahtevam znanosti, ker v nasprotnem slučaju podpira le obskuratizem.

Dr. Gr. Luzzatto nam je hotel dati pravi pouk o liberalizmu, znanosti in obskuratizmu. Dosegel je res nekoliko odobralnih klicov med poslušajočim občinstvom, ali vprašamo: Kdo je delal v znamenju znanosti, vede, oziraje se na dejanske potrebe in na finančni položaj dežele, torej v smislu pravega liberalizma, ali tisti, ki je pehal v to vprašanje politiko že s prvega početka, ali oni, ki se je oziral le na znanost ter na izvestja izvedencev, katere je poprašal? Ni dvoma, da slednji. Zdi se nam, da je prepričan o tem tudi dr. Gr. Luzzatto in z njimi njegovi tovariši, zato pa je nehotič zasled od predmeta ter dajal nauk o pravem liberalizmu. Mi pa trdimo, da je bil pravi liberalizem v tem vprašanju pobit ter da je zmagal obskuratizem. Kje so glavni krivci za to, je razvidno dovolj iz tega, kar smo doslej napisali.

Zato pa ponavljamo, da se je vprašanje o deželni norišnici zavozilo, ker se je mnogo in mnogo premalo oziralo na zdravstveno vedo, ker se ni upoštevalo dejanskih potreb in ker se je popolnoma v nemar puščal finančni položaj naše dežele. Davkoplačevalcem se je naložilo brez potrebe veliko breme, dočim bi se izhajalo z mnogo manjšimi troški toliko glede gradnje kolikor glede vzdrževanja norišnice, kar pač razvidi vsak razumen človek iz tega, kar smo pisali lani in letos o tem vprašanju.

Toda, kar je sedaj, to je. Da pa je tako, zadeva nemala krivda tudi naše klerikalne poslance, ki so se popolnoma podvrgli zahtevam Lahov, češ, gospodje že prav naredijo, mi kar pokimajmo, pa bo. Dokler je bil dr. Rojč v deželnem zboru, so se pote govali za njim za gradnjo deželne bolnišnice in norišnice skupaj, da se tako tudi upravni troški zmanjšajo, ali odkar je odšel dr. Rojč, s katerim se mi seveda nismo strinjali, pa je izginil polagoma vsak sled stvarnega zanimanja za vprašanje norišnice v klerikalnih vrstah, in dr. Rojca so pustili popolnoma na cedilu. Dr. Gregorčič se je držal tega, kar je rekel Pajer, in njegovi pristaši so šli za njim.

»Gospod,« pravim, »dovolj je to surovosti. Ta vlačuga je več vredna nego deset takih goljufnih Katonov, kakor ste vi... Vi mi niste še ničesar in vedite, da me le dolgočasite. Sit sem že vašega patosa, vaše...«

Tu mi zmanjka besed, pa jih tudi več ne potrebujem, ker Suslovski naglo odpne srajco, kakor bi hotel reči:

»Udari! Ne ščedi; tu so moje prsi...«

Toda jaz ne mislim udariti; najavim samo, da grem, vsled bojazni, da bi še kaj hujšega ne povedal Suslovskemu.

Pa tudi zares odidem, ne poslovivši se z nikomur...

Sveži vetrič hladi mojo razpaljeno glavo.

Bilo je ob devetih zvečer in noč zelo lepa.

Potrebujem razvedrila, in da ga najdem, hitim proti belvederskemu drevodu.

Okna v Heleninem letovišču so temna. Očividno je ni doma. Sam ne vem, čemu me spravlja to v veliko nevoljo...

Ko bi bil zapazil vsaj njeno senco na šipi, bil bi se pomiril; tako me pa znovič pograbi jeza...

Kaj učinim s tem Ostrinskim, ko ga srečam, — ne vem.

Podvrženost Gregorčiča dr. Pajerju je nemalo kriva, da dobimo drag deželni zavod, ki vrhu vsega še nikakor ne bo odgovarjal sanitarnim zahtevam.

Pri reševanju tega vprašanja se je pokazalo zopet, da Slovenci ne veljamo nič v naši deželni hiši, in da delajo Lahi kar hočejo, v glavnem radi tega, ker nasi klerikalec rajši glasujejo z Lahi za kar hoče, rajši kakor pa da bi se z naprednimi poslanci lotili resnega obdelovanja kakega važnega gospodarskega ali drugega vprašanja.

Koncem koncea pribijemo to le: Dežela goriska dobi norišnico, ki bo morda lepa stavba, o kateri pa „se z di“ le enemu psihijatra, in se to le v pismu, da odgovarja svojemu namenu, katera bo stala sredi štuma in zvižga in cestnega praha v stolnem mestu, katera bo silno draga že glede zgradbe kakor glede vzdrževanja, tako da to ne stoji v skladu z našimi deželnimi financami, pa tudi ne z zdravstveno vedo, kar razume sedaj pač vsakdo, kdor hoče misliti s svojo glavo. Deželi pa je naloženo novo brezpotrebno breme, ker bi se bilo dalo opraviti z mnogo manjšimi troški in v lepšem soglasju z vedo in potrebami. Davkoplačevalci naj se zahvalijo za to glavarju dr. Pajerju in podglavarju dr. Gregorčiču kot načelnikoma onih poslancev, ki so sklenili tako drago in tako malo koristno norišnico.

To je lep kos zgodovine našega deželnega gospodarstva, katero pa ne bolje poprej, dokler ne volijo Slovenci poslancev, ki bodo znali misliti s svojo glavo, v celi desetorici. — In s tem konec!

V trgovini je bodočnost!

Na Krasu, 14. jul. 1902.

Kulturna zgodovina vseh časov in narodov ni le tesno spojena, ampak celo neolčljivo vezana s trgovinsko zgodovino. — Tam kjer je cvela mogočna trgovina, je cvela tudi kultura in veda, in tam kjer zapazamo začetek barantije in kupčije, zapazamo tudi začetek izobrazbe in državnega razcvita. — Trgovci kot tak je kulturonošec in mogočna zaslomba narodne samozavesti, katera je spet

Na srečo ni to človek, ki bi se umikal odgovornosti.

Sicer, resnično rečeno, kaj mu tudi hočem? Članek je napisan s peklensko izurjenostjo. Saj Ostrinski ugovarja, da bi imel biti berač preoblečen slikar; zagovarja Evo, a ob enem izda vso tajnost Heleni. Očividno hoče kompromitovati Evo pred Heleno, maščevati se nad menoj za Katrico ter me napraviti smešnega.

Ko bi vsaj ne bil napisal, da imam zagorel obraz! Pa zgodilo se je... Pred očmi Heleni sem sedaj osmešen. Ona vendar čita »Letavca«.

Ej, kaka sitnost in pikrost za Evico! Kako se mora ta Ostrinski sme-jati v pest! Treba je seveda nečesa se lotiti, toda ako vem kaj, pa naj postane donjšalec dnevnih novic za »Letavca«.

Pride mi na misel, naj se posvetujem z Evo. Ona danes igra... Zdirjam k gledišču ter se snidem z njo na koncu igre.

Še je čas...

Pol ure pozneje sem že v njeni garderobi.

Eva takoj konča, med tem pa se jaz razgledam naokrog...

Naša gledišča, kakor je znano, se ne odlikujejo z razkošjem, kar se tiče

glavni pogoj narodovega obstanka, bodočnosti in razcvita.

To nam pričajo germanska in romanska plemena z mogočno trgovino, ki razobešajo širok sveta svoje zmagonosne zastave v znak kulture, napredka in blagostanja, a tudi v znak jerobstva nesamozavestnih siromašnih narodov.

Narod brez lastne trgovine, brez narodnega in izobraženega trgovca je narod brez prave gospodarske in narodne bodočnosti. Prva in glavna gonilna moč ekspanzivne narodne in kulturne politike je trdna gmočna podlaga, katero najlagje pridobi strokovno in sploh vsestransko izobražen trgovec.

Pogled v naš bližnji trgovski emporij — v Trst — nam kaže, da „sreča nas išče, da um nam je dan“. — Mogočne trgovske tvrdke nosijo slovenska imena; njih šefi ustanovitelji so bili pristni Slovenci, ki so se pa, žal, večinoma odtujili narodu in postali če ne že sovražni vsaj indiferentni narodni težnjam. Da so ti trgovci, brez izobrazbe, le s pomočjo uma, delavnosti in tudi sreče prispeli na lestvico bogatstva — imeli naroden čul, ki je več ali manj le na podlagi izobrazbe mogoč — kako hasen bi lahko imel narod od njih? Treba nam toroj izobraženih trgovcev ne le radi vspeha ampak tudi za to, da se ne potujčijo.

Da je izobrazba za trgovca potrebna, spoznal je že veliki Nemeec Göthe, ki je trdil o trgovcu: „da ne pozna stanu, ki bi moral biti tako vsestransko izobražen in tako bistroumen, kakor baš trgovski stan.“ — Ne le socialne razmere ampak tudi tekmovanje zahteva odločno čim večjo strokovno in splošno izobrazbo. Oni zlati časi so minuli, ko je analfabet postal kramar, kramar trgovec in trgovec bogatin.

Časi se spreminjajo; stanovske zahteve rastejo. Večje trg. tvrdke, banke itd. zahtevajo za vstop srednješolsko izobrazbo. In v današnjem letem boju za obstanek, kjer morajo biti napele vse duševne in fizične moči, ako se hoče imeti vspeh; so le-te zahteve opravljene.

Slovenci vzdigajo že davno glas po ustanovitvi trg. akademij. Da se tako vitalno vprašanje sploh zavlača, gre v prvi vrsti

njih prireditve. Soba s pobeljenimi stenami, dva plamenčka neprestano trepetajoča gorečega plina, ogledalo, v jednem kotu nekoliko stolov, ki so brčkone zasebno imetje igralke, — to je vsa njena garderoba... Pred zrkalom se nahaja množica toaletnih priprav, skudelica neizpite črne kave, pušice z rudilom in belilom, svinčnik za barvanje obrvij, nekoliko parov rokavic, sredi njih dve umetni kitji; na stanski steni kup suknjic, belih, rožnatih, temnih, lehkkih in težkih; na tleh dva jerbasa polna ženskega perila. V sobi kar duhti vonjave. Kak nered povsod, kako je to vse z naglico razmetano; koliko barv, koliko bleška vsled trepetajočega plinovega plamena.

To je slika svoje stroke, ki pa ni brez značaja... Sicer pa ni vendar ničesar več nego v navadni ženski oblačilni sobi, a ipak je nekaj, kar vzroča, da ta soba ne dela vtisa oblačilnice, marveč nekakega zavetišča; je to nekaka mičnost, čar... Nad tem neredom, prižanostjo, naglico, sredi teh odrtih sten se povznaša duh umetnosti.

Čuje se hrup ploskanja. Ha! končalo se je. Skozi stene doletava mi na ušesa klic: »Adami! Adami!« Mine četrte ure, toda tam še vedno kriče.

(Dalje pride.)

TA TRETJA.

Kratkočasna povest.

Poljski spisal H. Sienkiewicz.

Posl. Podravski.

(Dalje)

Peklo!

Suslovski je tako razburjen, da ne more spraviti glasu iz sebe: naposled vendar jame izbruhati ostanek svoje jeze.

»Kako novo laž, kak izgovor najdete, gospod, v opravičenje svojega postopanja? Ali vas ni no videli danes v tej sramotni obleki? Kdo je ta berač?«

»Jaz sem ta berač,« odgovorim, »toda ne razumem, čemu smatrate to obleko sramotno?«

V tem hipu mi Katrica izpulji »Letavca« iz rok ter ga jame čitati. Suslovski pa se krepkeje zavija v togo razburjenosti ter nadaljuje:

»Torej komaj ste pristopili prag poštene hiše, že prinašate s seboj pohujšanje. Niste še soprog tega nesrečnega deteta, pa ga že izdajate v družbi lahkoživnih žensk, že feptate naše zaupanje, že preamljate dano besedo... In radi koga? Radi gledališčne vlačuge!«

Pri teh besedah me pograbi jeza.

krivda trg. stanu, kateremu v nas Slovencih manjka ne le pravo spoznanje potreb ampak tudi prava gmotna podlaga. Tujcu in poturici treba iztrgati iz rok domačo trgovino, v dosegu večjih narodnih koristi.

Naši abiturienti si izbere navadno marno karijero, misle, da v trgovini ni karijere — bodočnosti. To je napačno. Je ni kmalu boljše karijere, lepše bodočnosti, kakor za izobraženca v trgovini. Odrpta mu je pot do samostojnosti, do bogatstva in tudi do vzvišenih idealov: postati gmoten steber naroda, pionir kulture in jedinstva.

Izobražen trgovski naraščaj je poklican, izpolniti željo vsakega rodoljuba, željo namreč do kulturnega jedinstva Jugoslovanov. Jugoslovanske dežele proplavlja mogočni naval tujih nam in sovražnih plemen. Vsa trgovina je v rokah židov, Nemcev in Mažarov. Trgovina pomeni kapital, kapital pa moč. Ta tuja moč razdruži bratske narode, jih tlačiti in jim jemlje upanje v bodočnost. Jugoslovanske dežele so kolikor toliko se nedolžne; nebroj različnih zakladov čaka povzdigo od spretnih roke. Tuji, sovražni narodi so že na daleč in od leta do leta se množi import le-teh parasitov.

Na jug treba vpreti oči, tukaj čaka izobraženega trgovca kulturno in narodno delo. — Moč in bodočnost Jugoslovanov tiči v amalgamaciji že itak po krvi in narečju bratskih plemen juga v eno celoto.

Trgovcu so odrpta vsa pota, on je mobilnejši od drugih. Na noge, na jug, na delo torej v prilog bodočnosti, v znak blagostanja in svobode!

Domače in razne novice.

Poroka. — Naša rojakinja učiteljica g.čna Ida Božičeva v Grižah pri Celju se poroči z učiteljem g. Rud. Wudlerjem istotam. Mnogo sreče!

Dnevni red IX. seje deželnega zbora, vršeče se danes ob 5. uri popol.: 1) Načrt zakona o pogozdovanju Krasa v političnem okraju tolimskem in v nekaterih občinah kanalskega sodnega okraja. Poroč. (Gregorčič.) 2) Prošnja županstva Turjak za posredovanje deželnega zbora v zadevi naprave postajališča na postaji Pieris-Turjak za brzovlake, ki gredo v Červinjan. (Venuti.) 3) Predlog o sprejemu zapuščine Karla pl. Carincan v svrhu da se ustanovi zdravilišče proti tuberkulozi. (Marani.) 4) Načrt zakona, s kojim se upelje davščina na pivo. (Berbuč.) 5) Načrt zakona o vreditvi šolskega prispevka pri zapuščinah. (Marani.) 6) Prispevek k zgraditvi bohinjske železnice. (Berbuč.) 7) Sklep računa stipendijskega zaloga za l. 1901. (Naglos.) 8) Proračuni ustanov: Abram, Alessio, Cecotti, Codelli, Coronini, Gattei, Leoni, Maurovich, Pravica, Prokop, Rjavec, Stanig in Stubelj za l. 1902. 9) Holzer: Sklep računa gospinskega zakl. za l. 1901. 10) Holzer: Proračun gospinskega zakl. za l. 1902. 11) Bolko: Sklep računa zaklada za obnemogl. del. za l. 1901. 12) Bolko: Proračun zaklada za obnemogl. del. za l. 1902. 13) Berbuč: Sklep računa šolskega zaklada za l. 1901. 14) Berbuč: Proračun šolskega zaklada za l. 1902. 15) Naglos: Sklep računa prov. obč. zaklada za l. 1901. 16) Naglos: Proračun prov. obč. zaklada za l. 1902. 17) Panigai: Sklep računa raznih majhnih zakl. za l. 1901. 18) Panigai: Proračun raznih majhnih zakl. za l. 1902. 19) Panigai: Sklep računa zaloga za gozdorejo za l. 1901. 20) Panigai: Proračun zaloga za gozdorejo za l. 1902. 21) Naglos: Sklep računa depozitov in tujega denarja. 22) Bolko: Sklep računa stipendijskega zaloga Werdenberg za l. 1901. 23) Bolko: Proračun stipendijskega zaloga Werdenberg za l. 1902. 24) Panigai: Sklep računa zaloga za gasilce za l. 1901. 25) Panigai: Proračun zaloga za gasilce za l. 1902. 26) Verzeznassi: Predlog za predujm, da se izvrše dela uravnave reke Birsca. 27) Verzeznassi: Predlog cast. Faidutti-ja za podporo po toči poškolovanim.

Šolsko izvestje državne realke v Gorici. — (Nadaljevanje in sklep.) Uradni oddelek naznanja, da je s koncem prejšnjega šolskega leta stopil v pokoj bivši mnogoletni ravnatelj realke, E. Schreiber, nemški nacionalc. Tudi na njegovo mesto imenovani sedanji ravnatelj Gassner je Nemec. Služboval je prejšnja leta v Južnih Tirolah, in torej zna italijanski jezik. Slovenščine pa mu ni treba znati! Kako namerava upoštevati dejanske razmere, je pokazal tudi sedanji ravnatelj s tem, da je priobčil naznanilo o

početku prihodnjega šolskega leta in o sprejemanju učencev jedino v nemškem jeziku. In vendar je to naznanilo namenjeno v prvi vrsti roditeljem, ki pošiljajo svoje otroke v solo, in to so v veliki večini Slovenci in Italijani, ki nemščine ne znajo. Pravijo, da je Gassner nemški klerikalec. Tedaj bi bilo to preziranje deželnih jezikov pojav pravicoljubnosti na katoliški podlagi. — Med profesorji, ki so poučevali na realki obvezne predmete, je bilo letos po narodnosti deset Slovencev in Italijanov, pa sedem Nemcev. Torej so domačini, ki se najlaglje užive v duha učete se mladine, vsaj v večini. Najbrže je tudi prav zato učni uspeh primeroma ugoden. — Slovenščino so poučevali (23 ur na teden) profesorji Košnik, Seidl in Žilih. — Škoda je, da na realki ni nobenega podpornega zaloga za revne učence, marsikateri ubog učenec zato ali ne more vstopiti, ali pa je prisiljen solo prežgodaj zapustiti. — Na vprašanje, kam se naj obrne učenec, ki je dovršil vso realko, ali le nekaj razredov, da vstopi v kak poklic, ali pa v drug učni zavod, ki ga nadalje pripravi za ta ali oni poklic, odgovarja hvalevredni oddelek, ki ga letos privikrat nahajamo v izvestju naše realke. Menimo, da ustrezemo, ako ob prvi priliki prijavimo ta oddelek v „Soci“, primerno prirejen in razširjen tako, da bode služil tudi gimnazijskim učencem.

Zrelostna preizkušnja na državni realki v Gorici se je vršila 14.—16. t. m. Zglasilo se je bilo 17 sedmošolcev od osemnajstih in en vnanji. Vspeh je: dva sta padla za en mesec, drugi so preizkušnjo vsi naredili, med njimi eden z odliko, in sicer A. Petreusig (Petrevčič), Italijan iz Gorice. Med onimi, ki so maturo naredili z dobrim uspehom, so slovenski domačini: Hrovatin A. iz Vipave, Pertot Kr. iz Nabrežine in Zuccatto K. iz Ozeljana.

Šolsko leto na mestni nižji realki v Idriji se je završilo v torek, 15. t. m. ob 8. dopoldne z zahvalno sv. mašo in razdelitvijo izpričeval. Iz 67 strani obsegajočega izvestja, katero je izdalo ravnateljstvo koncem leta, posnemamo te-le podatke: Šolo je pohajalo pred zvršetkom šolskega leta 49 javnih učencev; od teh so dobili 4 prvi red z odliko, namreč Ferjančič Kornelij iz Celovca, Ipavec Rafael iz Idrije, Jager Rudolf iz Ivanjegasela pri Rakeku ter Lapajne Srečko iz Idrije, prvi red ima 35 učencev, drugi 6, in tretji 1; 3 učenci smejo delati ponavljalni izpit. Po rojstnem kraju je bilo 35 učencev iz Idrije, 5 iz idrijskega sodnega okrožja, 5 iz Kranjske sploh, 3 iz Primorskega, 1 iz Celovca. Vsi učenci so slovenske narodnosti. — Na zavodu so poučevali: Karol Pirc, začasni ravnatelj, dr. Vladimir Herle, kateri odide s prihodnjim šolskim letom na c. kr. Franca Jožefa višjo gimnazijo v Kranju, in Makso Pirnat. Poleg njih sta poslovala na zavodu še kot pomožna učitelja: Mihael Arko, dekan in mestni župnik (veronauk), ter Ivan Bajželj, c. kr. učitelj na rudniški ljudski šoli (telovadbo); petje je poučeval Alojzij Novak, c. kr. vodja rudniške ljudske šole. — Poleg običajnih šolskih poročil ima izvestje dve razpravi, in sicer: »Ustanovitev zavoda«, sestavljen začasni ravnatelj Karol Pirc in »Slovenska pesem idrijskih rudarjev«, spisal Makso Pirnat; zadnjemu sestavku je pridejana tudi podoba, ki nam kaže portreta bivšega žirovskega župnika Ivana Majnika in svoječasnega župnega organista v Idriji, Jožefa Gnezda, katerih prvi je zložil cenenjeno pesem, drugi pa jo uglasbil; razon tega se vidi na podobi tudi starodavna idrijska »šina«, ki je svoje čase s kljukanjem budila delavce na delo. — Vsprejemni izpiti za I. razred so se vršili dne 15. julija dopoldne in popoldne; v jeseni se vrše 16. septembra. — Ponačljajni in dodatni izpiti bodo 17. septembra. — Šolsko leto 1902/3 se prične 18. septembra s slovesno službo božjo. — Predno konča poročevalec svoje vrstice o sklepu prvega šolskega leta mestne nižje realke v Idriji, se mora pač spomniti hvaležno vseh onih faktorjev, ki so si kakorsibodi pridobili zaslug za ta mladi zavod. V prvi vrsti se mora omeniti slavni občinski zastop idrijskega mesta. Ta zastop je pod vodstvom za napredek tako vnetega župana Dragotina Lapajnetu poklical v življenje mesčno realko, on zida z velikimi žrtvami za

ta zavod veličasten hram, ki bodi v ponos idrijskemu mestu in pričaj svetu o velikodušnosti idrijskega meščanstva; mestni zastop pa je tudi naklonil v svoji izredni požrtvovalnosti novi realki lepi letni donesek, s pomočjo katerega si je realka že takoj v prvem letu svojega obstanka omislila prelepo učiteljsko in dijaško knjižnico, dragocen naravoslovni kabinet ter druge učne zbirke. — Iskrena zahvala bodi izrečena c. kr. rudniški direkciji, ki je blagodušno dovolila, da smejo realci rabiti rudniška kopalnišča, prav tako tudi olupševalnemu društvu, ki je prepustilo svoje lepe prostore v mestnem parku za dijaške igre. Konečno tudi hvala podpornemu društvu za realce, ki je večino mladeničev preskrbelo z vsemi potrebnimi učnimi knjigami in učnimi sredstvi. — Veliko so vsi ti faktorji žrtvovali za novi zavod. Bodi še zanaprej priporočen njihovi naklonjenosti. Prospeva naj ta zavod in donese tistega duševnega sadu, katerega pričakuje od njega kršna notranjska stran, tista stran, ki se ne more ponašati z rodovitno zemljo, katera pa ima obilo duševnega kapitala. In kje naj se lepše razvija, kje donša večjih obresti ta duševni kapital, če ne na novi idrijski realki — na prvem notranjskem srednjem učilišču?!

Tako poročilo v »Jednakopravnosti«. K temu dostavljamo, da služi zavod tudi Primorcem, ki stojijo v dotiki z Idrijo. S Primorskega so bili na realki v Idriji 3 učenci; število se tekom let gotovo lepo pomnoži ter brez dvojbe se bodo posluževali naši rojaki te realke, kakor so se nekdanj tamkajšnje ljudske šole, zlasti še, ker je zavod slovenski, realka v Gorici pa trdonemška! Seveda pa s tem ne poneha naš boj za slovensko realko v Gorici! Lepo šolsko poročilo pač nam kaže dosti očito, kako potreben je bil ta zavod in kako koristno delo so storili oni, ki so ga ustanovili.

Unijatski škof Julij Drohobecki v Krizevcih, kateri je višji pastir tudi za Rimanje, je bil sprejet 16. t. m. pri papežu v avdienci s svojim spremstvom vred.

Reniški eks-kapucin „popravlja“. — Pišejo nam iz Renč: Je vedno enak, kakor vsi „ti črni“. Če se mu pove resnico v obraz, pa se začne zvivati, kakor bi ga pičil gad. (popravek: ni res, da se zvivam, res je pa, da ležim samo v senc). Na „Sočino“ notico je poslal v „Gorico“ poldrugo uro dolgo „poslano“, v katerem hoče resnici in javnosti na ljubo popravljati resnico. Čudno, da mu ni prihitelo „odkrinkano obrambno društvo“ na pomoč. V imenovanem „poslanem“ je toliko lažij in še več bedarij kakor stavkov. Koj v začetku laže, ker „Sočo“ je čital istega dne, ko je izšla, pri „Zvezdi“ za južino in mu je ni poslal neki prijatelj.

Nam ne pade na um, da bi zopet stavke za stavkom pobijali, ker nočemo podgrevali zelja. Ponačljamo pa, da je oznanil v cerkvi, da ne bode krstil ob nedeljah, ne radi tega, ker je sedaj sam, ampak ker hoče biti prost, kakor hočejo biti prosti zidarji, uradniki i. dr. — Toliko dela pa tudi nima, ker je opravljal isto službo prejšnji gosp. župnik več let sam v občno zadovoljnost in brez naporov, in ker sam priznava v visokoletečem verzu, da počiva v senc in da to drugo ne briga. Res nas ne briga, ampak prvo naj opravi svojo dolžnost in potem naj leži magari vseh 23 $\frac{1}{2}$, ur kjer si bodi. Tudi moramo pibiti, da eno nedeljo pred mesecem dnij ni hotel krstiti in je odnesel na drugi dan; nadalje, da se sv. Petra dan krsti ni vršil brez štrajka, marveč, da je hotel eks-kapucin babico vreči po stopnicah, ko ga je prišla klicati, in da se je le na ponovne prošnje otrokovega očeta toliko ponižal, da je šel popoldne v cerkev. Pri tem je tudi babici zagrozil, naj mu ne prinaša več v nedeljo h krstu otrok, ampak naj jih krsti ona na domu, če je sila.

Čujemo tudi, da je dobil za te novotarije od sempeterskega g. dekana na shodu v Biljah primerno lekcijo, katere pa ne misli vpoštevati. Dokaz, da je vsled tega ljudstvo ogorčeno, so vedne prilozbe in izjave, da pustijo otroke brez krsta. Tako se povzdiguje ugled vere!

Kar pa kvasi o svoji plači, naj pripise samemu sebi največjo krivdo, da plače ni še dobil. In to ga boli. Nočemo govoriti o tem in tudi ne o prejšnjem blagem župniku, ker

je eks-kapucinu žal, da ni on tako priljubljen, kakor je bil bivši župnik. Če pa ne bo molčal, bomo govorili še o tem in marsičem drugem, tako da bo stal ta „učenjaki“ v polni luci pred svetom.

Mestni svet goriški je imel v ponedeljek zvečer sejo, v kateri so bile potrjene soglasno izvolitve novih svetovalcev: Battistig Ant., Bombig G., Culot M., Alpi Fr., Bonavia Ed., Motz Gius., dr. Faidutti Al., Marani dr. Fr.

Dovolilo se je 5000 K za dela regulacije pri izviru Jerebice in Perilnika za nabavo vode v Krombergu.

Svetovalca Ballaben in Luzzatto sta interpelovala župana glede razmerja med grofom Coroninijem in občino z ozirom na vodo v Krombergu. Župan stori vse v tako svrhu potrebne korake.

Koncem seje se je oglašil dr. Pinavčič ter predlagal sozalnico glede na nesrečo v Benetkah. Župan je sporočil sozalno brzojavko nemudoma.

Naš rojak o vzrokih porušenja stolpa sv. Marka. — Nas rojak g. arhitekt dr. Maks Fabiani se je izrazil o porušenju stolpa sv. Marka v Benetkah tako, da stolp je skoro prizmatičen v zgradnji ter obstoji iz notranjega in zunanega dela zidovja, med katerim se do zvonov vleče navzgor jedna rampa, ki je podobočena. Umevno je, da težišče zvonika stoji jako visoko, vsled česar je bil jako občutljiv za vsako tresenje prav v nasprotju s piramido stolpa sv. Štefana. To je jeden moment. Le največji solidnosti zidovja se je zahvaliti, da se je upiral nenavadni visoki in težki zvonik toliko stoletij vplivom časa. Upoštevati pa treba tudi, da so prestavili železne vezi, ki so stale horizontalno, iz notranjega dela v bližino zunanjih plasti, vsled česar so bile bolj razpostavljene vplivu zraka in vode, kar je vse tekom časa pospeševalo razpadanje stolpa...

Znani dunajski profesor Oton Wagner pa je mnenja, da so Benetke sploh zgubljene, ker so pilotje, na katerih stojijo, že skoro strohneli tako, da se je bati časa velikih katastrof.

Stolp je bil visok 98.6 m ter je stal na samem poleg cerkve sv. Marka. Dogotovljen je bil l. 1178. Razpoke so opazili že pred dvema dnevoma in dali izprazniti trg, vsled česar se ni nikdo smrtno ponesrečil. Podrl je Loggetto in del Palazzo reale. Na trgu je sedaj 30 metrov visok kup razvalin. Provročena škoda je vsled uničenih umetnin neprecenljiva. Stolp sv. Marka je bil ena najlepših točk divnih Benetk. Sicer zunaj ni imel posebnih okraskov, ampak vitko se je dvigal nad mestom, daleč zroč ven na kopno in na morje. Noben tujec ni zamudil priložnosti, da bi ne šel vanj. Saj je bila pot na stolp izprehod. Brez stopnic si prišel do zvonov po hodniku, ki se je dvigal polagoma kvisku v 38 ovinkih. Cesar Henrik III. je s konjem prijezdil na vrh stolpa. Sreča je, da ni padel stolp na vzhodno stran, kjer sta cerkev sv. Marka in Palazzo ducale z neprecenljivimi zakladi zlata in umetnosti.

Sokolska slavnost v Idriji. — Vsprejemni slavnosti je naslednji: 19. t. m. ob 1/6—6. ure vsprejem čast. gostov po mestnem zastopu, narodnem ženstvu in zastopnikih tukajšnjih narodnih društev. — Po vsprejemu je odhod do »črnega orla.« Ob 7. uri pričetek slavnostne predstave v c. kr. rud. gledališču s sledečim vsprejemom: Slovenskim Sokolom, prednaša br. M. Rus, Alegorija in igra: Županova Micka, veseloigra v 2 dejanjih. Po predstavi je mirozov po mestu in podoknica, na čast kumici g. Minki Lapajne. Na to je komers v pivarni pri črnem orlu. Vstopnina 40 vin., gostje prosti. V nedeljo dopoldan si ogledajo prejšnji dan došli dosti mesto, ob 11. uri pa je vsprejem drugih gostov, kakor v predvečer. Nato odkorakajo društva pred mestno hišo, kjer bo slovesno razvitje zastave. Po izvršenem obredu bo defilovanje vseh društev pred svojimi zastopniki, na kar bo banket v že imenovani pivarni. Ob 1/23. uri bo telovadna skušnja, točno ob 1/4. uri pa začetek velike javne telovadbe na šolskem trgu. Po končanem telovadbi bo skupni odhod društev k narodni veselici na Zemljo, kjer bo petje, godba, ples in prosta zabava. Vstopnina k plesu stane 1 krono za gospode. — Poleg že zadnjih omenjenih sokolskih društev, priglasila so se še:

Sokol v Varaždinu, Trstu in Postojni. Zastopana bodo tedaj skoraj vsa slovenska sokolska društva na tej vsa slovensko sokolstvo velepomembni slavnosti. Pri javni telovadbi pomerila bodo posamezna društva v junaškem tekmovalstvu svoje sile. Že danes lahko rečemo, da bo slovensko sokolstvo nastopilo v mogočnem številu in častno. Javna telovadba bo obsejala skupne proste vaje ob godbi in telovadbo na orodju: drog, bradlja, konj, miza in koza. — Upamo, da slavnost, ako nam »Jupiter pluvius« prizanese, vspe naj-sijajneje v vsakem oziru. Idrija pokaže ta dan svoje narodno lice. Odbor »Sokola« prosí vse p. n. gg. posestnike hiš, da razobesijo zastave. »Jednakopr.«

Nesreča pri kopanju. — Pišejo nam iz Divače: Danes dne 16. t. m. se je slo več vojakov kopat na Reko pri Divači. Eden izmed njih pa je utonil. Imenuje se Sovdat ter je doma s Kobarškega. (Iz Idrijskega?)

Skozi okno je padel v Višku Anton Zorec. Pri oknu je zaspal in v spanju se je prevrnil. K sreči pa se je med padcem ujel za neko držalo, vsled česar se ni nevarno poškodoval.

Izpred sodnje. — Pred sodniki je stalo 5 Furlanov iz Strassolda, obtoženih javnega nasilstva. Dne 25. maja so si nakupili ti mladenici vina ter šli izven kraja, da ga popijejo tam, češ, ne bo treba plačati daca. Dacarji pa so to izvedeli ter šli do mladeničev, z namenom, da zaplenijo vino. Ali furlanskim fantom je vino tako ugajalo, da so se zoperstavili dacarjem ter jih nagnali s kamenjem. Posrečilo se je sicer dacarjem, zbežati v neko hišo, ali tudi tje so jim sledili, in se le s pomočjo orožnikov so se rešili. Sodnja je prisodila tem »goretim« mladeničem kazen, in sicer je dobil Cechin 5 mesecev, Delorenci 3 tedne, drugi pa po 2 tedna ječe.

Topil so se 26-letni Fr. Demarchi, mizar, brata Usaj in mesar Kumar. Najslabše v tem tepezu se je godilo Demarchiju, ki je dobil po obrazu vse polno prask in ran.

Dečka Franca Gona so poslali po vode. Med potjo pa je ta 11-letni deček padel s posodo na tla ter si prizadel na rokah toliko poškodb, da so morali z njim takoj v bolnišnico.

Mizarski pomočniki so predložili svojim gospodarjem zahteve, da se zviša plačila za 15% ter zniža delavni čas za 1 uro, to je od 11 1/2 na 10 1/2 ure. Gospodarji so imeli o teh zahtevah že posvetovanje.

Kopersko učiteljske. — V istrskem dež. zboru je izjavil vladni zastopnik gledé koperskega učiteljskega, da se vlada resno bavi s tem, da hoče razdeliti učiteljske v Kopru v laško in slovensko. Taka ločitev je načeloma baje že sklenjena.

S svojega stalista bi radi čuli se to, da se slovensko učiteljske prenese iz koperskega gnezda kam drugam ter preustroji zavod tako, da bo res popolnoma mogel odgovarjati svojemu namenu.

Novi kolodvor v Pontebi. — Novi kolodvor na tej mejni postaji je dogotovljen ter se otvori dne 20. septembra t. l. na slovesen način. Občina povabi k otvoritvi dež. predsednika koroskega, okr. glavarja iz Beljaka in železniška ministra, avstrijskega in laskega.

Radi ljubezni v smrt. — V Pulju so našli za trdnjavo Bourgnignon mlado dekle nezavestno. Bila je 15-letna Roza Messner, ki je bila skočila s svojim ljubimcem Ed. Goplarjem v valove, ker so se starši protivi tej ljubezni. Goplar je utonil, dekle pa so rešili.

Društvene vesti.

„Narodna čitalnica“ v Vipavi vabi k gledališki predstavi v nedeljo dne 27. julija 1902. v graščini pod Kostanjem, pri kateri bodo sodelovali čast. člani slov. drame iz Ljubljane. Oče in očim ali ženski Otelo. Igrokaz v 3 dejanjih. Začetek ob 8. zvečer. Cene: Prve tri vrste sedežev po 2 K. Ostali sedeži po 1 K. Stojišča 60 vin. Čisti dohodek je namenjen družbi sv. Cirila in Metodja.

Slov. for. akad. društvo „Bodočnost“ v Ljutomeru priredi v nedeljo dne 20. t. m. svoj I. ustanovni občni zbor v Ljutomeru pri g. Seršenu ob 10. uri pred. s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika pripravljalnega odbora. 2. Poročilo priprav-

ljalnega odbora. 3. Volitev a) predsednika b) 4. odbornikov, c) 2. pregledn. 4. Odobrenje poslovnika. 5. Načrt počitniškega delovanja. 6. Slučajnosti. Po obč. zboru je skupen obed z značajem banketa. Pristop k obč. zboru in skupnemu obedu ima vsak Slovenec, ki se zanima za društvo. Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, naj to prejavi g. Seršenu v Ljutomeru. Popoldan ob 3. uri se začne veselica, zvečer pa ples v gostini g. Iv. Vaupčiča v Ljutomeru. Vspored veselice obsega govor, petje, igro, ples in godbo.

Druga umetniška razstava slov. umetniškega društva v Ljubljani. — Slovensko umetniško društvo vabi vse slov. umetnike, da se vdeležijo druge umetniške razstave v Ljubljani, katera se otvori 15. septembra 1902. in se zaključi 15. oktobra 1902.

Pravila:

1. Umotvori naj se pošiljajo po železnici na „Slovensko umetniško društvo v Ljubljani“, in sicer pravočasno, da dospo najkasneje 1. septembra v Ljubljano. Umetno bi bilo, da se pošiljatev preje naznani.

2. Vsak umotvor mora imeti svoj poseben zaboj. Ker niti društvo niti železnica ne odkodujeta vsled slabega zaboja in površnega opremljenja poškodovanih umotvorov, zahteva društvo, da se pritrudi umotvor v močan zaboj z vijaki. Kipi, akvareli, pasteli pod skleklom i. dr. morajo biti z mehkim materijalom zadelani.

3. Na umotvoru mora biti listek z imenom, — in naslovom umetnika, naslov in cena umotvora. Istotako mora biti v dotičnem zaboju prilepljen enak listek.

4. Dopolniljeve umotvorov prevzame umetnik na lastne stroške.

a. Odklonjeni umotvori se vrnejo takoj na stroške odposiljavca.

b. Sprejeti umotvori se vrnejo tekom enega tedna po zaključni razstavi na društvene stroške.

c. Vračajo se umotvori samo po železnici in sicer do tiste postaje, ki je v naznanjenem naslovu umetnika najbližja.

5. Od prodanih umotvorov si pridrži društvo 10% režijskih stroškov.

6. Odpiranje zabojev se vrši v navzočnosti dveh zato izvoljenih oseb.

7. Društvo garantira za poškodbo umotvorov samo od časa sprejema od železnice do oddaje na železnico.

Za izbero umotvorov izvoli se jury, ki obstoji iz petih jurorjev in dveh namestnikov.

Odbor „Slovenskega umetniškega društva“:
Ivan Franke, ces. svetnik
predsednik.
Rihard Jakopič,
tajnik.

Razgled po svetu.

Iz deželnega zbora istrskega. — Za bogoslužje v staroslovenskem jeziku je stavljal posl. Kompars s tovariši tako-le interpelacijo:

Do okoli leta 1872. bila je v Goriskem centralnem semenišču posebna stolica staroslovenskega jezika s posebnim ozirom na cerkveno liturgijo. Profesorja te stolice je c. kr. vlada posebej honorirala. Predavanj so se morali udeleževati bogoslovci slovanske narodnosti iz Istre in Kvarnera. Kakor je razvidno iz zgodovinske razprave „Historia Seminarii Goritiensis“, spisane po pokojnem prof. d. ru Kocjančiču, je c. kr. vlada v onem letu kar naenkrat in brez razloga omenjeno stolico zatrla in profesorju odtegnila dotični honorar. Omenjeni veleučni profesor dr. Kocjančič si je mnogo prizadeval, da bi doznal vzrok takemu postopanju c. kr. vlade, a ni ga doznal, kakor je sam priznal.

Z ozirom na to, da ima slovanski narod v Istri in na Kvarneru od rimskih papežev podeljen privilegij, da se bogoslužje opravlja v staroslovenskem jeziku;

z ozirom na to, da se je poraba staroslovenskega jezika za bogoslužje deloma zgubila radi staroslovenskemu jeziku neveslih duhovnov, deloma s silo zatrla;

z ozirom na to, da slovanski narod v Istri in Kvarneru zahteva vzpostavitev staroslovenskega jezika v bogoslužju, vprašajo podpisani:

1) Iz kakega razloga je c. kr. vlada suspendirala stolico staroslovenskega jezika v Goriskem centralnem semenišču?

2) Ali je c. kr. vlada pripravljena, storiti vse potrebne korake, da se omenjena stolica vzpostavi v najkrajšem času?

O učiteljstvu in solstvu je stavljal posl. Kompars s tovariši tak-le predlog:

I.

Visoki zbor naj blagovoli zaključiti:

C. kr. dež. šolski svet se pozivlje, da dogovorno z dež. odborom predloži dež. zboru zakonski načrt o učiteljski plači v tem zmislu, da odpade klasifikacija učiteljev po mestih in druge plačilne razlike ter da se vsem učiteljicam povečuje plača edino z ozirom na čas njihovega povoljnega službovanja kakor je predlagal posl. Spinčić v IV. seji dne 2. avgusta 1901. k § 23. zakonske osnove za zboljšanje učiteljskih plač. (Odbito.)

II.

Visoki zbor naj blagovoli skleniti:

C. kr. dež. šolski svet se pozivlje, da svoj odlok od dne 16. novembra 1877. št. 1473 spremeni v tem zmislu, da se učiteljem na pomožnih solah v razmerju s poboljšanjem plač učiteljskemu osebju z zakonom od 9. oktobra 1901. št. 35 B, remuneracije primerno povišajo in da se iste brže izplačujejo nego je to dosedaj v navadi.

(Sprejeto z dostavkom, da veljaj od prihodnjega leta naprej.)

III.

Visoki zbor naj blagovoli skleniti:

C. kr. vlada se pozivlje, da poviša svoj prinos za ljudsko solstvo v Istri od 47.000 K letnih na 150.000 K pod pogojem, da se pri odločitvi učiteljske določbe znižanje, eventualno odprava šolskih taks in da se z omenjeno svoto in daljnimi potrebnimi prinosi dežele ustanove ljudske sole povsod, kjer se jih po zakonu ustanoviti mora.

(Sprejeto v tej nekoliko spremenjeni obliki. Posl. Kompars je predlagal brezpojno odpravo šolskih taks.)

O volilni prenosni.

— Ustanovi naj se 5. splošna kurija po vzgledu pete kurije za državnozborske volitve. V mestih in kmečkih občinah naj se zniža cenzus in tako razširi volilna pravica na širše kroge. Eventuelno se razširi volilna pravica tudi v kuriji veleposestnikov z ustevanjem tudi drugih davkov, razven zemljskega, v cenzus. Volitve naj bodo neposredne v vseh petih kurijah, z listki in tajne v prvih treh, ustne v IV. in V. kuriji. Volitve bodijo jednoimenne, t. j. vsak okraj voli po jednega poslanca. Volilni okraj naj se ustanove kolikor mogoče narodno jednotno. Volilno postopanje, sestava volilnih imenikov itd. naj se natančno določi, da ne bo v tem oziru nobenega dvoma. Političnim oblastim naj se odtegne vsaka možnost uplivanja na volitve; iste naj volitve samo nadzorujejo. Proti volilnim imenikom bodi dovoljen rekurz.

Posl. Spinčić je izjavil, da bo manjšina glasovala za predlog, da-si bi mu imela kaj prigovarjati v marsičem. Tudi manjšina je, kakor je to že v eni prošlih sej naglašal dr. Laginja, za ustanovitev splošne kurije in za znižanje cenzusa v III. in IV. kuriji. Sedanja minimum davka — 20 K — je vsekakor previsok ter ne najdemo kaj takega nikjer v vsej Avstriji. Morda bi se dal ustanoviti minimum 5 K. — Glede veleposestnikov želi manjšina, da se ta kurija spremeni po vzgledu Dalmacije v kurijo „veleporeza“, v skupino največjih davkoplacovalcev, brez obzira, ali plačujejo te davke od zemljišč, ali na dohodarini, od trgovine, obrti itd. Tako naj se odpravi krivica, da voli 50 veleposestnikov v Istri 5 poslancev. Tudi kurija „veleporeza“ naj voli jednoimno po okrajih.

V vseh kurijah naj se uvedejo izravne (direktne, neposredne) volitve, povsod tajne, ne pa ustne. Naj se ustanove volitve s kroglicami, kakor je to v navadi v drugih državah. Jednoimene naj bodo volitve tudi v II. kuriji (trg. komora); tu bi vsaj volili trgovci 1. poslanca in obrtniki drugega.

Istrski deselni zbor je imel 14. t. m. svojo zadnjo sejo v tem zasedanju.

Laški kraj na Ruskem. — Danes skončajo slovesnosti v čast laskega kralja. Pred njim je deflovalo 40.000 vojakov. Kralj ni mogel prehaliti vojakov, posebno ne kozakov. Razdeljeni so bili raznoteri redi laskim in ruskim dostojanstvenikom. — V zvezi s tem obiskom so baje važni politični nameni, naperjeni proti Angliji, ki se pa dotikajo tudi Balkana. Ruski listi slavijo tudi laško kraljico Heleno, ki je ostala tudi na prestolu zvesta svojim ruskim in slovanskim simpatijam ter upliva blagodejno na tok laske politike.

Dr. Šusteršič — pogorel. — Svoj čas smo poročali, da misli zapustiti Ljubljano ter se preseliti na cesarski Dunaj. Šusteršič

je namreč spekuliral, da dobi sinekuro pri dunajski nunciatu, in je bil svoje reči že tako gotov, da je bil že odpovedal stanovanje v Ljubljani. Ali službica, mastna službica, je splavala po vodi, ker papežev nuncij, monsignor Taliani, ima o dr. Šusteršiču tako mnenje kakor kak slovenski liberalec, in tudi tajnik nunciature, monsignor Aversa, ni prijatelj sv. Duha s Kranjskega.

„Slovenec“ pripoveduje sedaj, da dr. Šusteršič ostane, češ, da ti grdi liberavci so ga hoteli imeti proč iz Ljubljane, ali on ostane. Seveda ostane, ker ga ne marajo, ker sprevidevajo na visokih mestih, kdo je dr. Šusteršič. Ker pa ostane doma, bo s svojim rogoviljenjem le gladil pot napredni stranki med narod! Bog ga živi! — Ali hočemo se dostaviti, da pravi „Slovenec“, da to ni res! Morda ni potreba.

Kitchener v Londonu. — V soboto je došel viscount Kitchener v Southamptom, kjer ga je sprejela velikanska množica. Mayor mu je izročil diplom častnega meščanstva. Zlasti so bile navdušene dame, ki so uprav besnele, hoteli triumfatorja poljubiti. Več dam je bilo pohojenih in ranjenih. Ob 1. uro je došel vlak s Kitchenerjem v London. Na peronu ga je sprejel in pozdravil prestolonaslednik in razni najvišji odličnjaki. Občinstvo pa je pričevalo Kitchenerju viharni ovacije. Sprevod k St. James palači so gledali tudi člani kraljevske rodbine. Potem se je vršil zajutek na čast Kitchenerja v kraljevski palači. Predsedoval je princ waleški; prisotna sta bila tudi vojvoda Cambridgeki in lord Roberts. Po zajutoku je šel Kitchener k kralju in kraljici, ki sta ga sprejela. Kralj je kazal jako veliko veselje nad njim.

Praško državno redarstvo v veliki zadregi. — List praškega redarstva je prinesel neko tiralico, ki meri na nemškega cesarja. Glasi se: „Kaiser Viljem, sin v Karlottenburgu pri Berolinu stanujočega Kaisera Friderika, ki je interniran kot blazen v norišnici prof. dr. Bülowa v Berolinu, je pred nekaj tedni ušel in se od tedaj pogreša. Pred nekaj dnevi so ga videli v Marienburgu z znamenji govorniške besnosti. Naj se ga pridno zasleduje in v vseh naj se naznani lukajniemu c. kr. redarstvenemu ravnateljstvu“. Ravnateljstvo se izgovarja, da je prišlo dotično naznanilo v poljščini in da je predstavljavec mislil, da se dotični, katerega iščejo, piše za Kaiserja. Ravnateljstvo se izgovarja, da se je taka pomota mogla zgoditi le vsled preobilice dela, vendar je ta pomota vsekakor jako zanimiva in nemškega cesarja baje ne bo spravila v posebno dobro voljo.

Samomor. — 14. t. m. našli so v smrekovem gozdiču na Gradu v Ljubljani obesnega sodarskega pomočnika Ivana Fona. Truplo je bilo že mrzlo in se je samomor moral izvršiti že ponoči. Fon je prišel v soboto popoldne k neki stranki na Marije Terezije cesti št. 6 in si je najel sobico. Na večer je prišel spat. Vedel se je tako čudno, da je njegova gospodinja takoj opazila, da ni pri pravi pameti. Drugi dan ni hotel vstati iz postelje in je ležal do 6. ure popoldne. Na prigovarjanje gospodinje je vstal in odšel in se ni vrnil več. Fon je star 36 let in je doma iz Bovača. Bil je sodarski pomočnik pri sodarju g. Bugenigu v Ljubljani.

Razne vesti. — Na Turnu pri Predvovom na Gorenjskem je pogorelo grajščaku Urbanču gospodarskih poslopij za 20.000 K. — Nova carinska in trgovinska pogodba z Ogersko se sklene baje s 1. jan. 1903. na 10 let. — V okrajih Poltava, Charkov in Jekaterinoslav na Ruskem so veliki nemiri. Sedaj pa je poslal car v te kraje kneza Meščerskega, naj poizve vzroke nemirov ter zasliši pritožbe ljudstva. — S samopravo Trentina gre počasi naprej. Nemci nečejo vstreci nekaterim laskim zahtevam; vsled česar pretijo Lahi z obstrukcijo.

Novjšje vesti. — Bolnega angleškega kralja so prepeljali te dni na otok Wight. — Občinski svet v Benetkah je dovolil v seji 16. t. m. 500.000 lir za zopetno sezidanje Markovega stolpa. Hranilnica v Benetkah je darovala 100.000 lir. — V Parizu je otvoril 15. t. m. minister Delcasse mejnarodni shod za zatiranje trgovine z dekleti. — Szell in Körber prideta 20. t. m. v Ischl k cesarju. —

E. LEBHERZ

Gorica

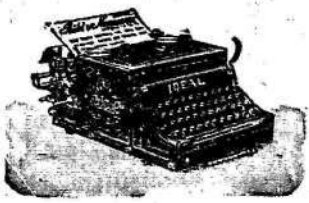
tovarna užigalice

priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Seidel & Naumannov pisalni stroj „IDEAL“

Vzbuja senzacijo.

Jasna pisava od prve do zadnje črke. Stroj je jako trpežen. Na močnem ministerjalnem papirju izdela 4-6 iztisov, na konceptnem papirju 8-10, na tankem papirju 12-16. Najviše priznanje ter prva zmaga amerikske konkurence. — Zlata svetinja; Berlin (maj 1901.)

Glavno zastopstvo za Avstro - Ogersko:

Hch. Schott & Donnath

Dunaj III.3. Heumarkt 9.

Iščejo se zastopniki za deželo.

Lekarna Cristofoletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice
z znakom sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva — Te kapljice *vreduje redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. *Okrepé pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lenost* (mrtvost). Te kapljice tudi storé, *da človek raji je.*

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofoletti v Gorici.

Čistilna voda „Reale“

iz vrelcev Mathias, lastnina

Henrika Mattonija v Budimpešti

je toplo priporočena od prvih tu- in inozemskih zdravniških avtoritet kot najboljše čistilno sredstvo. Odlikuje se radi množine soli »Glauber« in grenke soli, katero ima v sebi ter s svojim hitrim in dobrim učinkom.

Zaloga za Gorico:

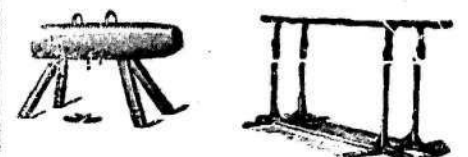
Lekarna G. B. Pontoni.

Milijon dam uporablja „FEEOLIN“.

Vprašajte Svojega zdravnika, če ni »Feeolin« najboljšo lepšalno sredstvo za kožo, lase in zobe! Najnečistejši obraz in najrjše roke dobijo hitro aristokratsko finost in obliko z uporabo »Feeolina«. »Feeolin« je iz 42. najplemetnejših in najsvetlejših sestavljen anglesko milo. Mi jamčimo, da izginejo dalje po uporabi »Feeolina« brez sledu gube in črte na obrazu, zajedce, mozoli, rdečica nosu itd. »Feeolin« je najboljšo čistilno, negovalno in lepšalno sredstvo za lase, zabranjuje izpadanje las, plešo in boleznj glave. »Feeolin« je tudi najnaravnaje in najboljše čistilno sredstvo za zobe. Kdor redno rabi »Feeolin« mesto mila, ostane mlad in lep. Zavežemo se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdo s »Feeolinom« popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3 komadom K 2-50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K 7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadov navzgor 60 vin. Povzelje 60 vin. več. Razpošilja glavna zaloga **M. Foltz**, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38. f

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetnjo. Na Ivovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smilovu
(Prah-Smilchov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih. V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočujočih spričal domačih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti. Navadne priprave so vedno v zalogi. Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštine prosto. — 3

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisemnim jamstvom razpošilja na zasebnike prva tovarna ur v Mestu (Hrá) **Hanns Konrad**, izve sr ter zlatine — Most (Češko). Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95. Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetinje iz razstav ter tisoče priznalnih pisem. — Ilustrovan cenik zastorji!

Pfaff-ovi šivalni stroji so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno ni in ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**. delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno. so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namena, so posebno pripravni za umetno vezenje (recamirjenje), ter se pončuje brezplačno, prekosiijo na dobroti vsako tovarno. Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred rakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje. Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio števil. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.
Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.
Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo
prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mлина v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjovec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,
trgovce v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Naznanilo.

Z ozirom na to, da se je preselila c. kr. okrajna in okrožna sodnija, c. kr. davkarija in drugi uradi v novo poslopje v Kapucinsko ulico, zi dovoljuje podpisani priporočati slavnemu občinstvu na deželi svojo dobroznano gostilno

„Pri zlatem križu“ (pri Lizi)

v Kapucinski ulici
katera je preskrbljena z dobro kuhinjo ter toči izvrstna bela in črna domača vina. Preskrbljeno je s sobami za prenočišča ter s hlevi za konje in vozove.
Svojim rojakom v mestu in na deželi se toplo priporoča udani
Ivan Katnik, lastnik.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.
TRGOVINA NA DRABNO IN DEBELO.
Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in sitij.
POTREBSČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.
Najboljše šivanke za šivalne stroje.
POTREBSČINE
za krojače in čevljarje.
Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjižice.
Mišna obuvala za vse letne čase.
Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.
Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnarje, prodajalce pejmilo s in trgih ter na deželi. 2 35-8

„Goriška Piskarna“ A. Gabršček V Gorici

priporoča knjige:

- Odsevi I.** Zofka Kveder. IV. knjiga »Salonske knjižnice«. Cena po pošti K 2.—.
- Slovensko-ruski slovar in slovnica.** M. M. Hostnik. Cena po pošti K 5-50.
- Vstajenje.** Lev. Nik. Tolstoj. »Slovenske knjižnice« snopič 94 - 101. Cena po pošti K 3-50.
- Venec slov. povestij.** V. knjiga. Cena po pošti K 1-20.
- Knjižnica za mladino.** Knjiga 25, str. 214, — knjiga 26, str. 175. — Cena po 1 K. Trdo vezana; fin papir. — Štiri knjige na leto za K 3-20.
- Kletev nezvestobe.** Roman. I. del. Str. 285. — Spisal pisatelj »Zaobljube« Ferdč Bočič; obsežniši II. del v avgustu. Cena celotnemu romanu K 3-20. Naročniki »Slov. knjižnice« K 2-40.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici. v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanjo trgovino pohištva tvrške Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

„Krojaška zadruga“ vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici. Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izberi dospelo novo sveže blagó za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Cheviot, Kammgarn i. dr.
Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), »Lawn Tennis« i. dr. za ženske obleke.
Priporoča izborno perilo, bombažasto in cvirnasto, katero prejema iz prvih sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in cvirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, cvratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.
Na željo se pošlje tudi uzorce, poštine proste.